

ENAJST DNI V ŠTIRIKILOMETRSKI STENI

MARJAN RAZTRESEN

Nekaj sto prijateljev in znancev, predvsem iz planinskih in alpinističnih krogov, je sredi novembra na ljubljanskem letališču Brnik pričakalo alpinista **Tomaža Humarja**, ki se je po več kot dvomesečni odsotnosti vrnil iz Himalaje, potem ko je preplezal južno steno 8167 metrov visokega Daulagirija, ki ga ni izpustila celih 11 dni. Pol ure je trajal sprejem, ki mu je prisostvoval tudi slavni južnotirolski alpinist in prvi osvajalet vseh 14 osemstisočakov, kolikor jih je na našem planetu, **Reinhold Messner**, poldrugo uro tiskovna konferenca, po 17. uri so novega slovenskega narodnega junaka na Glavnem trgu v Kamniku sprejeli njegovi someščani z županom **Antonom Smolnikarjem** na čelu, šele precej pozneje se je alpinist lahko izvil množici in se doma - kot se spodobi - pozdravil s svojo mamo in očetom, ženo Sergejo, hčerko Urško in sinom Tomijem, ki so ga sicer tudi pričakali na letališču.

MESSNER JE BIL SPET ZRAVEN

Pretrajljiva je bila že prva Humarjeva izpoved pred množico na letališču, potem ko ga je uradno pozdravil njegov alpinistični kolega **Viki Grošelj**, Slovenec z največ osemstisočaki »v žepu«, desetimi. Humar je pripovedoval o nekaterih najtežjih trenutkih v pošastni steni, v kateri je bil čisto sam, posebej poudaril, da se je odločil iz cone smrti na nadmorski višini okoli 8000 metrov umakniti, s čimer se je odločil za življenje, ob tem izrazil iz oči marsikatero prisotne mame solzico ali dve, in se zahvalil vsem, »ki ste mi želeli dobro in ki ste predvsem molili zame«. Seveda se ni pozabil zahvaliti v prvi vrsti Mobitelu, ki mu je ob drugih sponzorjih omogočil ta podvig, in slovitemu Messnerju, ki ga je počastil s prihodom v Slovenijo in temu njegovemu himalajskemu dejanju dal še posebno težo in razsežnost. Reinhold Messner, zadnji čas tudi politik in član Evropskega parlamenta, je v daljšem nagovoru čestital 30-letnemu Slovincu, ki je bistveno premaknil mejo alpinizma v naslednje tisočletje, pri tem pa ni pozabil

Strmo, navpično, skalnato, ledeno, sneženo, krušljivo: Tomaž Humar v južni steni Daulagirija.

popihati na dušo Slovincem, izvrstnim in ta čas, kot je dejal takrat in potem še nekajkrat, najboljšim alpinistom na svetu. Take dosežke, je dejal, bi lahko izrabili v promocijske namene za Slovenijo, že samo njegov prihod na ta sprejem pa daje dogodku, kot je skromno omenil, širše razsežnosti.

Humarjeva odprava v južno steno Daulagirija je štela 11 članov, Tomaževa desna roka **Stipe Božič**, ki mu je

*Lepe, prijetne, vesele božične praznike
in zdravo, zadovoljno, uspešno leto 2000*

*bralcem Planinskega vestnika,
prvržencem planinske ideje
in obiskovalcem gorskega sveta
želita uredništvo in uprava Planinskega vestnika*

v najtežjih trenutkih stal dobesedno ob strani, čeprav je bil globoko pod njim, je skupaj s snemalcem **Joškom Bojičem** posnel enajst ur filma, nekateri drugi člani so skrbeli za internetovske povezave s Slovenije in torej s svetom.

TISKOVNA KONFERENCA

Na tiskovni konferenci, ki jo je pripravil Mobitel, je Tomaž Humar kar podrobno opisal kronologijo odprave in pripovedoval o nekaterih prelomnih dogodkih in malone usodnih trenutkih, ki so se po vrsti končali srečno: kako težko je bilo slovo od Stipeta Božiča, ko je vstopil v steno, vedoč, da se morda iz nje ne bo vrnil, kako so ga zalivali slapovi vode, ki je tekla preko ledu in mu nakopala na srečo ne prehude omrzline po nogah, kako ga je zadel velik serak ter ga poškodoval po hrbtu, rokah in nogah, kako je bil zaradi neprestane kanonade kamenja in ledu čisto na koncu s sicer izredno trdnimi živci, kako je za 25 metrov prečenja delčka težavne stene potreboval debeli dve nočni uri, kako ga je v nogo zadel velik kamen in mu jo skorajda zlomil, tako da se je potem naslednje dni s težavo vlekel preko stene, kako je imel vsaj enkrat življenjsko srečo, ko je mimo njega zdrvel gigantski serak, ki bi ga zanesljivo pometel iz stene, da za njim ne bi ostalo sledu, kako je Stipeta prosil, naj ga opozarja na plazove, ki bi se sesuvali nad njegovo glavo.

In kako je z rokami do komolcev in do ramen ril po sneženi in ledeni brozgi, da se je obdržal v steni, kako

je samo enkrat dnevno jedel, »kot pes«, kako hvaležen je bil Stipetu in drugim v baznem taboru, ki so mu v gluhih himalajskih nočeh v goro pošiljali številne internetovske pozdrave in novice – in kako se je vsaj dvakrat najbolj pravilno odločil: da je pod skalno steno malo pod 7000 metri začel plezati proti Japonskemu grebenu in da je pri 8000 metrih sklenil sestopiti, oboje pa mu je rešilo življenje.

Predvsem slednja izpoved je bila prav pretresljiva: v viharju, komaj 150 metrov pod vrhom gore, ko se je gora sesipala, so ga preko satelitskega telefona pozvali z ženo v Kamniku in triletni sin Tomi mu je dejal: »Ati, če ne prideš takoj dol, bom sedel v avion in te snel z gore!« »Iz nahrbtnika sem vzel sinovo fotografijo in ko sem se zagledal v njegove oči, sem se odločil, da se moram tudi zaradi njega vrniti v življenje.«

VLOGA STIPETA BOŽIČA

»Ne, niti trenutek nisem premišljeval o tem, da bi se po tem plezanju na Daulagiri nehal ukvarjati s to dejavnostjo,« je dan ali dva po vrnitvi v Slovenijo dejal **Tomaž Humar**. »Ko me bo katerakoli gora poklicala, kot me je zdaj Daula, bom spet šel.«

Spraševali smo ga, kateri od enajstih samotnih dni na gori je bil najtežji.

»Najprej me je presenetil spodnji del, ko sem prva dva dni obtičal v prvem bivaku na 4600 metrih in nisem mogel preplezati tiste skalne stopnje. Preden sem tretji dan izplezal iz te stopnje, me je trikrat zadel serak in

namesto komentarja

GORSKI VODNIKI ČASTITLJIVIH LET

Ob novem zakonu o gorskem vodništvu se je razvnela razprava o odgovornosti vodnika do ljudi, ki jih vodi, pa tudi o starosti vodnikov. V Sloveniji so namreč registrirani gorski vodniki povprečno že kar precej v letih, ve pa se, da telesna moč z leti upada in jo pogosto nadomešča volja, kar je lahko enako tvegano kot v drugih primerljivih poklicih: pilotom in šoferjem, na primer, od katerih je odvisno življenje potnikov, po določeni starosti ugasne licenca. Zato verjetno ni znanosti, ki se ne bi strinjala s tem, da z leti usahne moč tudi gorskemu vodniku, čeprav je od nje v kritični situaciji včasih lahko odvisno življenje njegovega klienta.

Mnenja o tem so med slovenskimi gorskimi vodniki deljena. Gorski vodnik z mednarodno licenco **Roman Robas** je prepričan, da gre za predsodke nepoznavalcev tega poklica: na mednarodnih tekmovanjih gorskih vodnikov v smučanju, tudi alpi-

nističnem in turnem, starejši vodniki, tudi pri 70 in 80 letih, niso samo dosegali odličnih časov, ampak so bili nemalokrat boljši od svojih mlajših kolegov. To pomeni, da običajno preštevanje let v tem poklicu ne velja. Tudi predsednik Združenja gorskih vodnikov Slovenije **Marko Štremfelj** v starosti gorskih vodnikov ne vidi problemov; kot pravi, so v švicarskih Alpah najbolj zaposleni prav starejši, izkušeni vodniki, katerih imena so odlična tržna znamka določenega turističnega središča in zagotovilo za varnost ponudbe.

Kar pa zadeva redno preverjanje psihične in telesne pripravljenosti, je v zakonu vsake države seveda posebej vse jasno določeno.

Ali torej na tem področju ne veljajo splošna pravila, ki jih predpisuje zakonodaja? Kako je mogoče, da nekomu ne bi podaljšali vozniškega dovoljenja, krovna planinska organizacija pa bi mu licenco za opravljanje poklica gorskega vodnika? Ali ne bodo nekega lepega dne zavarovalnice začele tretje osebe v spremstvu zelo starih vodnikov zavarovati po drugačnih zavarovalnih stopnjah?

Zato je še kako pomembno pomlajevanje v vrstah gorskih vodnikov ob vsestranski kritičnosti starejših vodnikov, da bi predvsem sami uvideli, kdaj velja na tem področju odnehati.

Franc Ekar

Bazni tabor pod steno Daulagirija

dvakrat plaz, kar me je dodobra dotolklo. Nad tretjim bivakom kakšnih 5200 metrov visoko me je zadel kamen, močno sem imel zatečeno stegno in poškodovan kolenski sklep, s temi poškodbami pa sem moral preplezati nekaj najtežjega v svojem življenju, ko je po meni več kot dve uri tekla voda in sproti zmrzovala, da sem bil kot v ledenem oklepu in se nisem mogel preko previsov premakniti ne naprej, ne nazaj. Tretjič mi je šlo močno za nohte na bivaku 7800 metrov visoko, kjer sem bil brez prave opreme in si nisem mogel ničesar skuhati, ker je odpovedal kuhalnik. Pravzaprav je bilo še najhuje, ko mi je zmrznila bivak vreča in sem se tako hudo dušil v lastni sapi, da mi je trgalo pljuča in sem bil trdno prepričan, da imam pljučni edem. Po radijski zvezi sem spraševal **Stipeta Božiča**, ki bi po mojem prepričanju moral že zdavnaj dobiti slovensko častno državljanstvo, če bi obstajalo, kako je zaradi pljučnega edema v Himalaji končal alpinist **Boštjan Kekec**. Če je to, sem mislil, je z menoj konec. Toda ko sem se premetaval, sem raztrgal zadrgo, zrak je planil vame in zadihal sem s polnimi pljuči.

Kdaj se je odločil iti iz začrtane smeri po sredini stene v desno, proti Japonskemu grebenu?

»Ko sem bil na vrhu serakov, ki smo jih imenovali Bogomoljka, precej pod visokim skalnim skokom, nisem videl zgornjega dela, glede na razmere v spodnjem delu, ko je vse teklo, pa sem se bal, da je tam še huje. Dva do tri dni bi zanesljivo lezel preko tega skalnega skoka s samo tremi bombicami plina, ker sem za spodnji del potreboval tri dni namesto enega samega, kot sem računal, s tem pa bi projekt in seveda sebe postavil preveč na kocko in ne bi prišel niti do roba skal; če bi tedaj zaplezal proti tistim skalam, ni izključeno, da bi za vedno ostal v njih. Odločil sem se iti proti življenju, čeprav sem delal velik ovinek in s tem izgubljal čas.«

USODNA ODLOČITEV

Kdaj mu je šlo dobesedno tako za las, da je bilo življenje neposredno na nitki?

»Večkrat,« pravi. »V spodnjem delu je pokalo in bobnelo tik mimo mene in preko mene, v sredini je po meni tekla voda, ki se je spreminjala v led, po čemer sem bredel z golimi prsti. Niti iz literature ne poznam primera, da bi kdorkoli v Himalaji kadarkoli tako visoko plezal v tako navpični skali. V Ama Dablamu smo preplezali tri raztežaje približno take skale, pa je ves alpinistični svet pisal o tem in se temu čudil, v Daulagiriju pa sem čisto sam plezal 1600 višinskih metrov čiste skale od pete do sedme težavnostne stopnje, vse s 30-kilogramskim nahrbtnikom na ramenih.«

Kdaj se je pravzaprav odločil oditi z gore in se odpovedati vrhu?

»Ko sem čakal na grebenu, poslušal Stipetova poročila in gledal, kako vleče tibetane, veter iz Tibeta – Reinhold Messner je napisal, da je Daulagiri kot v plamenih, ko potegne tibetane z 200 kilometri na uro –, sem videl, da je po tleh tako, kot bi na hitro zapekel prašiča, vsak kosček snega in ledu je bil dvignjen, in sem seveda vedel, da je nekaj v takem vremenu z veliko sreče priti na vrh, drugo pa se je vrniti z njega. Prav sem se odločil, saj se je vihar samo stopnjeval. Trikrat sem pred tem že dal denar in radijsko postajo v žep in hotel brez nahrbtnika iti na vrh ter se potem vrniti ponj, pa sem si vedno premislil. Naposled sem si dejal, da mi je Daula veliko dal, ker sem prišel preko njegove stene, s čimer moram biti zadovoljen, če pa bi zahteval še več, bi gotovo ostal tam zgoraj. Vendar sem hotel živeti.«

»ŠE SO DRUGE ANAPURNE!«

Ali je opravil tisto, zaradi česar je šel v štiri kilometre visoko južno steno Daulagirija in tvegaj življenje? Ali je južna stena preplezana ali pa je to le tretji najresnejši poskus plezanja preko nje?

»Sam sem bil prvi, ki sem po srednjem delu priplezal do skalne bariere, jo obšel in v zgornjem delu nadaljeval po svoji smeri. Ko sem prišel do klina v Japon-

ski smeri, sem jokal od sreče, poklical Stipeta in mu rekel: Opravljeno je! Svoje delo sem opravil, preplezal sem več kot 3000 višinskih metrov stene. Da, preplezal sem južno steno, čeprav ne po idealni smeri po sredini, kot sem si začrtal pred odhodom, vendar sem s tem svojim delom izredno zadovoljen. Messner, ki pozna razmere, je o južni steni Lotseja, ko so jo preplezali Rusi, in o »moji« južni steni Daulagirija, ki sem jo zmozel na alpski način, dejal, da sta to projekta za prihodnje tisočletje.«

Cena za ta uspeh sploh ni bila tako visoka, kot bi lahko bila. »Mehurji na obeh palcih na nogah in na drugem prstu desne noge so se začeli predirati, v zdravilišču v Dobrni, kamor sem hodil na okrevanje, so mi zdravniki povedali, da bo treba operativno obrusiti vršičke kosti na štirih prstih nog, ki so od vseh mojih dosedanjih himalajskih odprav tako poškodovani, da me pogosto bolijo,« je Humar dejal kakšnih deset dni po prihodu domov.

Od ekstremnega plezanja pa se niti po srečni vrnitvi v domovino ne namerava posloviti. »Znameniti alpinist

Maurice Herzog je rekel, da so še druge Anapurne, potem ko je kot prvi priplezal na to himalajsko goro, sam pravim, da so še drugi Daulagiriji. Po tem vzponu vidim mnogo dlje, kot sem videl doslej; vidim, da je mogoče doseči tisto, o čemer sem nekaj let sanjal, saj sem pravzaprav dosegel še mnogo več kot kdajkoli prej in se predvsem pravi čas pravilno odločil. Nikoli ne bom nehal hoditi po hribih; kar pa zadeva vrhunske podvige, se bom vedno odzval, ko me bosta katera od sten ali kateri od vrhov poklicala, kajti če me gora pokliče, je to že vnaprej blagoslovljeno, le verjeti je treba v to.«

ZASTRUPLJEN Z DAULAGIRIJEM

Tomaž Humar, 30-letni vrhunski alpinist iz Kamnika, se je 13. septembra odpravil v Himalajo, da bi tam po sredini preplezal gigantsko štiri kilometre visoko južno steno osematisočaka Daulagirija, »alpinistični cilj za tretje tisočletje«, kot je ta drzni plezalski podvig imenoval prvi osvajalec vseh 14 osematisočakov, kolikor jih je na svetu, Južnotirolec Reinhold Messner. Slovenski alpinist je

Messnerjevo mnenje: »Zgodovinski dogodek!«

Kjerkoli se na gornškem področju zadnja leta dogaja kaj zares vrhunskega, nenavadnega ali prvenstvenega, se tam skoraj vedno znajde **Reinhold Messner**, južnotirolski alpinist, ki je prvi priplezal na vrhove vseh 14 osematisočakov, kolikor jih je na našem planetu. Kako velikanski je uspeh slovenskega alpinista **Tomaža Humarja**, je mogoče ovrednotiti že s tem, da ga je na ljubljanskem letališču Brnik pozdravil ta graščak s Salzburškega, ki je bil poleg tudi takrat, ko sta nemška planinca med svojo planinsko turo po Ötztalskih Alpah našla železnodobnega ali bronastodobnega človeka-mumijo, ki je bil izredno arheološko, antropološko in etnološko odkritje.

Messner je na tiskovni konferenci na letališču na Brniku zapel hvalnico slovenskemu alpinizmu: kot so bili do sedemdesetih let na vrhu alpinističnih dogajanj v Himalaji Angleži in v osemdesetih letih Poljaki, so bili v devetdesetih nedvomno Slovenci, je dejal. Slovenski alpinisti so v Himalaji potegnili nekatere smeri, ki bodo za vse večne čase vrhunske, pri čemer je omenil predvsem prvenstveno slovensko (jugoslovansko) smer na Everest leta 1979.

Dejal je, da je Humarjevo solo plezanje na Daulagiri tako velik mejnik v svetovnem alpinizmu, kot so bili prvenstveni vzponi preko severne stene na Eiger in vzpon na himalajsko Anapurno, pri čemer je skromno zamožal svoj vzpon, prvi v zgodovini himalajizma, brez dodatnega kisika na Everest.

Vprašali smo ga, zakaj je zamožal in ni niti z besedico omenil prvenstvenega vzpona Slovenca **Toma Česna** preko južne stene na Lotse. Namesto Messnerja se je oglašil **Viki Grošelj**, Slovenec z največ

osemtisočaki »v žepu«, desetimi. »Gospod Messner je privolil na prihod v Slovenijo samo pod pogojem, da o tem plezanju na Lotse ne bomo govorili,« je dejal, »zato prosim, da pri tem vprašanju ne vztrajate.« Medtem je prevajalka novinarsko vprašanje Messnerju že prevedla in alpinist, ki se zdaj ukvarja z drugačnimi projekti, tudi s politiko, saj je član evropskega parlamenta, še vedno pa se ni odpovedal niti iskanju skrivnostnega jetija, je odgovoril približno takole:

Ko se je Tomo Česen vrnil iz južne stene Lotseja in tega svojega vzpona ni mogel materialno dokazati, saj ni predložil niti ene svoje fotografije iz smeri, o kateri je trdil, da jo je preplezal, sem zdaj natančno spremljal plezanje Tomaža Humarja v južni steni Daulagirija. V Ljubljano sem kot zgodovinar in tudi kronist vrhunskega alpinizma privolil priti šele potem, ko sem se osebno trdno prepričal, da je Humar v resnici preplezal tisto, o čemer je poročal, da je preplezal – vsak dan sem spremljal vsa poročila vključno s slikami na internetu. Tomo Česen se vsa leta doslej ni potrudil, da bi preskrbel dokaze o svojem prvenstvenem plezanju po južni steni Lotseja, kar pomeni, da to plezanje ni dokazano. Pozneje je to steno dokazano preplezala močna ruska odprava, solo plezanje Tomaža Humarja pa je v primerjavi s tem velik korak naprej v razvoju svetovnega alpinizma: en sam človek v tako mogočni steni.

Na dodatno vprašanje, ali vzpon preko stene brez vzpona na vrh gore kaj zmanjšuje to oceno, je Messner dejal, da je šlo v tem primeru za solo plezanje preko stene, ki je bilo opravljeno, uspeha pa ne zmanjšuje niti odstop iz začrtane smeri po sredini stene; južna stena Daulagirija je bila letošnjo jesen prvič preplezana v solo vzponu, kar pomeni mejnik v zgodovini svetovnega alpinizma.

Skopi podatki: največ so povedale fotografije, posnete iz baznega tabora, ki jih je plezalec pogosto natančno študiral.

Foto: Gorazd Suhadolnik

sklenil steno preplezati popolnoma sam, ker je to po njegovem prepričanju edina možnost, da načrt uspe; tam se namreč neprestano podirajo ogromni seraki, ki se jim lahko izogne le en sam hiter plezalec, saj je že naveza dveh prepočasna.

»Pravzaprav so bile vse moje dosedanje največje odprave priprava na to plezanje,« je pred odhodom dejal svetlolasi alpinist, ki je vse dni pred poletom letala z ljubljanskega letališča še iskal sponzorje, da bi denarno pokril ta logistično izjemno zahteven projekt (in glavnega naposled našel v Mobitelu). Te priprave pa so trajale od leta 1994, ko je skupaj z legendarnim **Stanetom Belakom-Šraufom** po prvenstveni smeri priplezal na vrh skoraj 7000 metrov visokega himalajskega Ganeša. Leto dni pozneje je Humar po treh dneh bivakiranja v »območju smrti« na nadmorski višini nad 7500 metrov sam priplezal na vrh Anapurne (8091 m), še leto pozneje je s pokojnim **Vanjom Furlanom** na alpski način preplezal severozahodno steno 6828 metrov visokega himalajskega lepota Ama Dablam, za kar sta plezalca prejela svetovno najprestižnejšo alpinistično priznanje »zlati cepin«, jeseni istega leta je sam preplezal 2500 metrov visoko severozahodno steno deviške himalajske gore Bobaye (6808 m), leta 1997 je nekoliko za **Janezom Jegličem** po deviški zahodni steni priplezal na vrh himalajskega Nuptseja (7742 m),

tam našel samo Jegličevo radijsko postajo, ker je nesrečnega plezalca orkanski veter odpihlil z gore, ter se sam vrnil v bazni tabor, lanskega oktobra pa je sam preplezal najtežjo tehnično smer na svetu v steni ameriškega El Capitana.

Vsa ta leta je bil – enako kot njegov alpinistični vzornik Šrauf – zasvojen z osemtisočakom Daulagirijem, v katerega južni steni sta doslej z delnim uspehom plezali le dve odpravi, poljska, ki je bila v levem delu kar 45 dni in je prišla do višine 7600 metrov, in slovenska (Stane Belak, **Cene Berčič**, **Emil Tratnik**), ki je bila v desnem delu 15 dni in je doslej priplezala najvišje, približno 7800 metrov visoko.

Tomaž Humar je po prihodu v Katmandu odletel v 4800 metrov visok bazni tabor pod severno steno Daulagirija in se v tej steni aklimatiziral do nadmorske višine 7500 metrov, od tod pa je s helikopterjem odletel pod južno steno gore in tam na nadmorski višini 3800 metrov začel svoje zgodovinsko plezanje. »Podvig je nadvse tvegan,« je pred odhodom dejal Tomaž Humar, »kajti ko bom v steni, vrnitev po tej steni ne bo možna.« Prvi del stene, do višine 7300 metrov, je načrtoval v lunini svečavi plezati tri noči, ker podnevi tod drviijo smrtonosni plazovi ledu in kamenja, četrti dan naj bi spremenil bioritem in poskusil preplezati kakšnih 400 višinskih metrov navpičnih in celo previsnih skal, ki so, kot je mislil takrat, najtežavnejši del stene, peti dan naj bi preplezal še dobrih 500 višinskih metrov vršnega dela stene, stal popoldne na vrhu gore, 8167 metrov visoko, in po severozahodnem grebenu takoj sestopil čim nižje, da bi prišel iz »cone smrti«, naslednji, šesti dan, pa naj bi ga nekje na severovzhodnem grebenu čakali tovariši, s katerimi naj bi se vrnil pod severno steno gore ter od tod v Katmandu in domov.

To je bil idealen scenarij, ki pa ga je bistveno spremenilo marsikaj: v petih dneh, ki jih je načrtoval do vrha gore, se je komajda izvil iz spodnjega dela morilske stene. Do potankosti je uresničil le delček načrta: s seboj v steno je vzel nahrbtnik s 30 kilogrami opreme in za 15 dni hrane – vse, kar je potreboval za preživetje v neusmiljeno kruti steni, je imel v njem za plezanje v štiri kilometre visoki skalnati in ledeni navpičnici, ki je dotle tako, kot je nameraval on, še ni nihče preplezal.

ENAJST DNI V STENI

Dne 25. oktobra ob 7.30 po srednjeevropskem ali točno opolnoči po nepalskem času je Tomaž Humar stopil na strmo in nevarno enosmerno pot: iz baznega tabora pod južno steno 8167 metrov visokega himalajskega Daulagirija se je odpravil proti štiri kilometre visoki strmi steni, ki je zaradi neprestano padajočega ledu in kamenja ter proženja snežnih plazov dotlej še ni nihče preplezal, čeprav je bilo v njej že nekaj močnih alpinističnih odprav. Plezati je nameraval vseskozi po osrednjem delu stene. Kot je dejal pred odhodom iz baze, naj bi prvo noč polne lune preplezal 1600 višinskih metrov stene in se zjutraj umaknil pod kakšen previs, kjer naj bi prespal dan, ko bodo predvidoma čez njega drveli plazovi, ponoči, ko bi led spet uklenil steno, pa naj

bi nadaljeval plezanje. Vendar je bila v najspodnejšem delu južna stena tiste dni precej bolj kopna, kot je pričakoval, tako da je pravzaprav že ob vstopu pričakoval težavno plezanje v skali.

Od tistega trenutka je Slovenija trepetala za življenje pogumnega plezalca, kajti njegovi spremljevalci so svet preko interneta sproti seznanjali z njegovim napredovanjem, težavami, vremenom v steni in drugimi podrobnostmi. Osem dni je bil na južnih pobočjih 8167 metrov visokega Daulagirija v nepalski Himalaji, osmo noč je na nadmorski višini okoli 7800 metrov preživel v bivaku tik pod Japonskim grebenom, kamor je že nekaj dni prej zavil iz osrednjega dela stene, ker so bile tam nemogoče razmere in bi v tem delu zanesljivo umrl, na grebenu pa so razsajali orkanski vetrovi iz Tibeta, ki bi ga zanesljivo odpihnili, če se ne bi umaknil v skromno zavetje pod grebenom.

Osmo noč je preživel v snežni luknji, ki jo je bil izkopal v zavetrju pod Japonskim grebenom. S težavo mu je tam uspelo skuhati juho, kar mu je dalo nekaj novih moči na nadmorski višini okoli 7800 do 8000 metrov – plezalec višinomera ni imel, ker so mu zmrzile baterije v kronometru z višinomerom. Zaradi mraza in višine je Humarju oteklo grlo in je težko govoril, čutil je bolečine po nogah zaradi mraza in zaradi udarcev ledenih kosov, v »coni smrti« je bilo seveda tudi dihanje zelo oteženo, Humar pa s seboj ni imel kisikovih bombic.

Naposled se je drama na himalajskem osemstisočaku Daulagiriju vendarle srečno razpletla: Tomaž Humar, ki se je 25. oktobra odpravil v južno steno gore, da bi po

Dan po vrnitvi z gore: opečen, pomrznjen, vendar živ.

njeni sredini priplezal na njeno najvišjo točko, na višino 8167 metrov, se je 2. novembra v višini približno 8000 metrov odločil sestopiti. Po severni steni gore je sestopil do prvega višinskega tabora, naslednji dan ga je tam pobral helikopter in ga odnesel v mesto Pokara pod Anapurnami.

Z ženo Sergejo se je Tomaž z gore pogovarjal vsak dan. »Vseskozi je bil zelo dobro razpoložen,« je povedala **Sergeja Humar**, »kar pogosto je pogovor začel s 'Kako je muc? Ko bi vedela, kje sem zdaj!' Nekajkrat mi je dejal, da je bilo v steni še mnogo huje, kot je pričakoval.« Tudi ti pogovori so bili zanj velika moralna opora.

Odprava enega, ki se je na koncu koncev srečno in uspešno končala, bo vsekakor že zapisana v zgodovini slovenskega alpinizma.

IZJEMEN USPEH SLOVENSKEH ALPINISTOV V LETOŠNJEM JESENSKEM OBDOBJU

ČEZ DEVIŠKO STENO NA GJAČUNG KANG

Slovenski alpinisti so bili letošnjo jesen najuspešnejši plezalci po himalajskih gorah: 16. novembra se je na ljubljansko letališče Brnik le nekaj dni za Tomažem Humarjem vrnila devetčlanska odprava pod vodstvom **Andreja Štremfelja**, ki je bila predvsem uspešna na skoraj osemstisočmetrskem Gjačung Kangu, poleg tega pa še na nekaterih drugih okoliških gorah. Predvsem je kar šest članov odprave po prvenstveni smeri priplezalo na 7952 metrov visoki vrh te gore, kar je bil nasprotni prvi vzpon na vrh s severne, tibetanske strani.

POT DO BAZNEGA TABORA

Odprava, ki je bila poleg tabora UIAA za mlade alpiniste v Pakistanu letošnja edina akcija Komisije za odprave v tuja gorstva pri Planinski zvezi Slovenije (čeprav je v manjši meri denarno sodelovala še pri petih odpravah v Himalajo), je odšla na pot 16. septembra, njeni člani pa so bili ob vodji Andreju Štremfelju še zdravnik **dr. Žare Guzej** ter alpinisti **Marko Čar**, **Tomaž Jakofčič**, **Matic Jošt**, **Janko Meglič**, **Peter Mežnar**, **Blaž Navršnik** in **Marko Prezelj**. V nepalskem glavnem mestu so do 23. septembra urejali prezaplete-

ne administrativne zadeve, 24. septembra pa odpotovali v Tibet, na Kitajsko torej, kjer so v obmejni vasi Zangmu prenočili in se seznanili z zveznim oficirjem, ki je bil hkrati prevajalec. Dan pozneje so odpotovali v Nyalam in se tam dva dni aklimatizirali na višino nekaj več kot 5000 metrov, da ne bi imeli težav na poti preko tamkajšnjih visokih prelazov. Predzadnji septembrski dan so preko prelaza Pang (5120 m) prišli v avtomobilsko bazo na nadmorski višini 4650 metrov, kjer so spet ostali dva dni, da so se na okoliških vrhovih aklimatizirali do višine 5500 metrov, 2. oktobra pa so na poti v bazni tabor pod goro na višini 5150 metrov visoko postavili tabor tistega dne in dan pozneje še drugega 5470 metrov visoko.

Tam se je Tomažu Jakofčiču pripetila neprijetnost, ki bi ga lahko veljala dolgega potovanja in morda še česa drugega: izgubil je potni list, ki ga ni nikoli dobil nazaj, mogoče tudi zato, ker je bilo v njem nekaj malega denarja.

Dne 4. oktobra je odprava prispela do višine 5550 metrov, kjer je postavila bazni tabor. Že davno prej sta ga izbrala Štremfelj in Čar, ko sta šla na izvidno odpravo. 519